

Seppo Kiiliäinen 12.9.2017

Kadun nimi

Vuosi 2015 oli Espanjassa monien tärkeiden vaalien vuosi. Valtakunnallisten vaalien lomassa järjestettiin Las Palmasissa saman vuoden marraskuussa paikallinen kansanäänestys erään kadun nimen vaihtamisesta alkuperäiseksi.

Calle Juan Rejón, joka sivuuttaa pohjoispuolelta Castillo de la Luz -linnoituksen ja ns. Ruusupuiston, tunnettiin aiemmin nimellä La Carretera (Tie), kunnes kenraali Francisco Francon hallinto 1940-luvulla nimesi sen uudestaan suuresti arvostamansa Juan Rejónin kunniaksi.

Turistioppaat esittelevät Juan Rejónin espanjalaisena valloittajana, joka muun muassa perusti Las Palmasin kaupungin vuonna 1478 ja myös aloitti Santa Ana -kirkon ja Castillo de la Luz -linnoituksen rakennustyöt.

Minkä ihmeen vuoksi näin hienon taustan omaavaa vakiintunutta nimeä pitäisi muuttaa, kysyi moni. Ja kuka tämä Juan Rejón oikein oli?

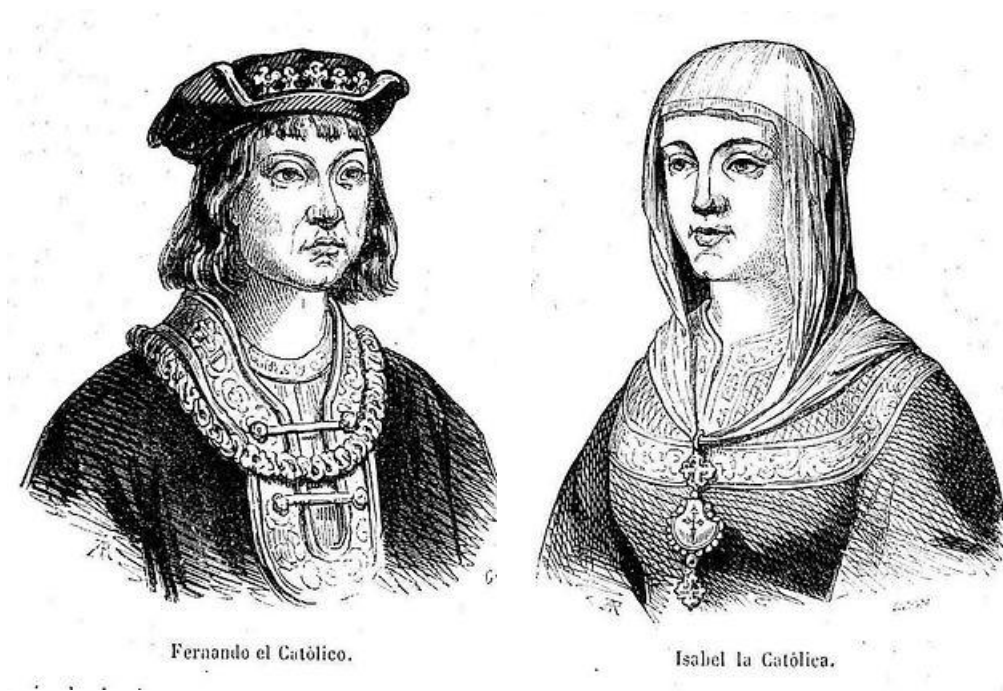

Juan Rejónin aikoihin Espanja valtiona oli vasta muotoutumassa voimakkaan hallitsijaparin, Fernand Aragonialaisen ja Isabel Kastilialaisen johdolla. Iberian niemimaalla oli päättymässä pitkään jatkunut taistelu islaminuskoisia maureja vastaan, jotka olivat 600-luvulta lähtien hallinneet aluetta ja joita nyt työnnettiin pois niemeltä. Saman tien karkoitettiin myös juutalaiset jotka eivät suostuneet luopumaan uskostaan ja perustettiin inkvisitio puhtaan katolilaisuuden puolustamiseksi. Näistä ansioistaan

kuningaspari sai myöhemmin paavilta arvonimen Reyes Católicos (Katolilaiset Monarkit).

Kanarian saaret olivat saaneet olla näihin aikoihin saakka syrjäseutuna kohtalaisen rauhassa muun maailman menolta koska siellä ei ollut tärkeitä luonnonvaroja.

Sen verran kaupallista toimintaa tiedetään kirjallisten lähteiden perusteella kuitenkin olleen, että mallorcalaiset orjakauppiat toimittivat 1300-luvulta alkaen säännöllisesti Kanarian alkuperäisasukkaita, guancheja, Andalusian orjamarkkinoille.

Levottomat ajat ja kauppareittien turvattomuus Euroopasta islamilaisen maailman kautta Intiaan pakottivat etsimään kiertotietä Afrikan ympäri. Fernando ja Isabel ymmärsivät saarten arvon kauppareitin varrella ja päättivät ottaa ne lopullisesti ja peruuttamattomasti haltuunsa ennen hollantilaisia ja portugalilaisia.

Aragonialaista syntyperää ollut Juan Rejón oli suurella menestyksellä taistellut Fernand Aragonialaisen armeijan riveissä maureja vastaan niemimaalla ja saavuttanut kuninkaan täyden luottamuksen. Gran Canariaa valtaamaan kuningas lähetti vuonna 1478 armeijan Juan Rejónin johtamana, mukanaan myös tuomiorovasti Juan Bermúdez. Tämä sen vuoksi, että saarella oli ollut jo 1300-luvulta alkaen piispanistuin ja nunnaluostarikin. Nyt oli tarkoitus järjestää kaikki asiat uudelleen ja kuntoon.

Juan Rejónin laivat rantautuivat, mukanaan yli 600 sotilasta ja 30 hevosta, kesäkuun 24 päivänä Gran Canarian Isletaan ja joukot perustivat varsinaisen leirin muutaman kilometrin päähän etelämmäksi Guiniguadan paikkeille, nykyisen Veguetan viereen. Leirille annettiin nimeksi El Real de las Tres Palmas ja niin oli ensimmäinen espanjalainen mertentakainen kaupunki perustettu.

Leiri ympäröitiin linnoitusaitauksella ja sisäpuolelle rakennettiin pieni Santa Analle omistettu kirkko, käyttämällä normaaliin tapaan hyväksi paikalla jo ollutta guanchien pyhää rakennusta. Varsin tehokas ja usein käytetty keino kun halutaan murtaa valloitetujen henkinen selkäranka. Tämä ensimmäisen kirkon paikka on nykyisen Santa Anan katedraalin takana.

Loppukesä meni verisissä taisteluissa guanchien kanssa ja vielä ennen syksyä saapuivat paikalle lisäksi portugalilaiset, jotka Juan Rejón kuitenkin sai tuhottua väijytyksessä. Tätä vaaratilannetta seuranneena varatoimena hän rakennutti seuraavana talvena puisen tornin tähystystä varten siihen paikkaan, johon myöhemmin rakennettiin Castillo de la Luz. Ulkoisten uhkien lisäksi tuli erimielisyyksiä tuomiorovasti Bermúdezin kanssa. Tässä vaiheessa asiat näyttivät niin huonoilta että Rejón lähti Lanzaroteen pyytämään apua paikalliselta virkaveljeltään joka avunannon sijasta ajoi Rejónin pois saareltaan.

Palatessaan Lanzarotelta Gran Canarialle Juan Rejón löysi sieltä uuden, kuningasparin nimittämän ja lähettämän kuvernöörin, Pedro de Algaban. Kuninkaallisten tarkoituksena oli että Algaba toimisi tasapainottavana tekijänä armeijan ja kirkon voimakastahtoisten johtajien välillä. Tuomiorovasti Bermúdez ja kuvernööri Algaba olivat kuitenkin päättäneet ryhtyä yhteistyöhön ja niinpä he lähettivät saman tien Juan Rejónin kahleissa Sevillaan kuninkaan tuomittavaksi moninaisista raakuuksistaan.

Sevillassa kuninkaalliset kuitenkin suhtautuivat myötämieleisesti Juan Rejóniin ja lähettivät hänet takaisin Kanarialle, mukanaan asevoimien lisäksi myös uusi kirkonmies, piispa Juan de Frias.

Juan Rejónin poissaolon aikana tuomiorovasti Bermúdez oli menestynyt huonosti taistelussa guancheja vastaan. Rejón saapui tähän suotuisaan tilanteeseen, otti kiinni kuvernööri Algaban ja mestautti tämän. Tuomiorovasti Bermúdezin hän vain karkoitti saarelta ja jatkoi menestyksellä sen valloittamista. Loppukesällä 1480 saapui kuninkaallisten Algaban tilalle nimittämä uusi kuvernööri, Pedro de Vera, joka edeltäjänsä tapaan tuota pikaa lähetti Juan Rejónin uudestaan matkaan Sevillaan tuomittavaksi syytekirjelmä mukanaan.

Kuninkaallisten luottamus Juan Rejónia kohtaan oli edelleen vankkumaton, hänet varustettiin uudestaan ja lähetettiin takaisin Kanarialle, tällä kertaa tehtävänä Gran Canarian sijasta Teneriffan ja La Palman lopullinen haltuunotto. Palkinnoksi tehtävän suorittamisesta hänelle luvattiin nimitys La Palman kuvernööriksi. Tämän vuoksi hän otti koko perheensä mukaan.

Myrskytuuli ajoi kuitenkin laivan La Palman sijasta Gomeralle. Perheen oli tarkoitus lepäillä siellä ja odotella parempaa purjehdussäätä.

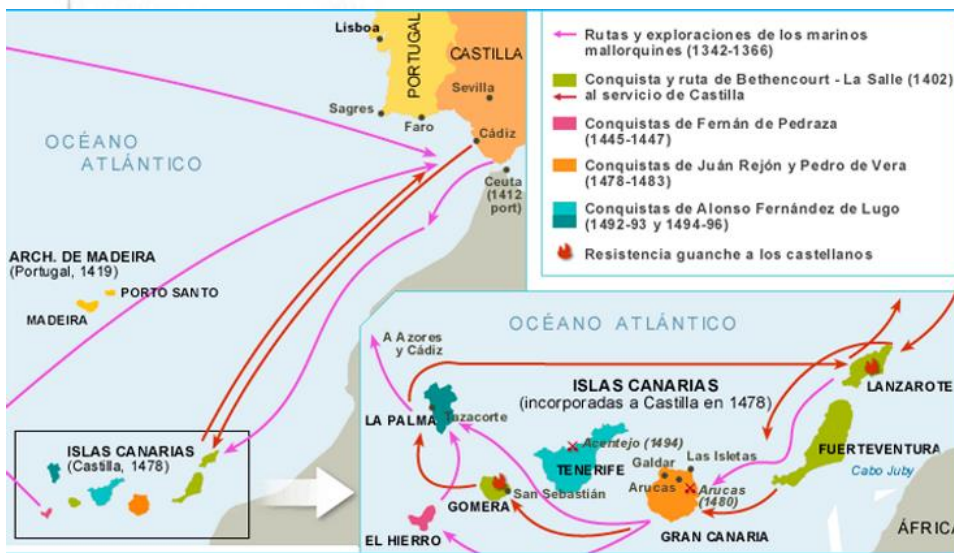
Ilmeisesti Juan Rejón ei tullut kovin hyvin juttuun Gomeran kuvernöörin, Hernán Perazan kanssa, sillä tämä yritti vangita Rejónin, mutta syntyi miekkataistelu, jossa miekka lävisti Juan Rejónin ja hän kuoli vaimonsa käsivarsille.

Juan Rejón haudattiin Gomeralle San Sebastianiin toukokuussa 1481. Juan Rejónin leski ja muu perhe pääsi palaamaan Espanjaan ja kuningasparin puheille. Järjestettiin tutkimus ja löytyi perusteita sille että miekkataistelun sijasta kysymys oli kostomurhasta, jonka järjesti Rejónin aikoinaan Teneriffalla tappaman conquistadorin poika, ja jossa Hernán Peraza oli myös osallisena.

Kuningasparin antama tuomio oli kaksiosainen: Perazan tuli avioitua kastilialaisen aatelisperheen 19-vuotiaan tyttären, Beatriz

de Bobadilla kanssa ja jatkaa Kanarian saarten valtausta. Kerrotaan että Beatriz oli kuningas Fernidadin tyttöystävä josta piti päästä eroon. Näin tehtiinkin ja Peraza suoritti kuningasparin hänelle antamia tehtäviä kunnes vuonna 1488 niin sanotun gomeralaiskapinan yhteydessä guanchisoturi Hautacuperche tappoi hänet.

Nuorelle leskelle jäi kaksi lasta huollettavakseen, mutta hän tuli pian solmineeksi uuden, taloudellisestikin edullisen avioliiton, jonka lisäksi hänestä tuli seuraavalla vuosikymmenellä vähintäänkin hyvä ystävätär Kristoffer Kolumbuksen kanssa, joka Amerikanmatkoillaan poikkeili Gomeralla hänen luonaan.

Miksi kadunnimeä haluttiin muuttaa juuri vuonna 2015?

Kaupunki perusteli ehdotustaan vuodelta 2007 peräisin olevalla lailla (La Ley de Memoria Histórica), joka edellyttää että kaikki Francon ajan muistomerkit pitäisi poistaa. Lakia on tulkittu ja noudatettu vaihtelevasti, poliittisista suhdanteista riippuen. Lisäksi on voitu aina kysyä, miksi pitäisi piilottaa tai häivyttää näkyvistä joitakin osia historiasta.

Toisena perusteena saattoi olla, että seuraava vuosi 2016 olisi tärkeiden tapahtumien täysien kymmenien vuosi: sisällissodan alusta on kulunut 80 vuotta ja Francon kuolemasta ja demokratian uudesta alusta 40 vuotta. Yhden Francon vaihtaman kadunnimen vaihtaminen ennalleen saattaisi olla hyvä tapa juhlistaa merkkivuotta. Näin jälkikäteen voidaan kyllä todeta, että ko. merkkivuosi huomattiin paremmin muualla kuin Espanjassa. Francon diktatuurin jälkeen demokratian palauttaminen on tapahtunut ulkonaisesti hyvin, mutta sisäinen kansallinen eheytyminen on kesken. Osaltaan tähän vaikuttaa vuonna 1977 laadittu "armahduslaki", La Ley de Amnistia, joka tarkoittaa suunnilleen että jatketaan elämää ikäänkuin sisällissotaa ja sen jälkeisiä vuosikymmeniä ei olisi tapahtunutkaan. Kaikkia haavoja ei siis ole puhdistettu eivätkä ne ole päässeet parantumaan.

Nimenmuutosehdotus ja siitä äänestämisen ei saanut aikaan kovin innostunutta vastaanottoa. Kysyttiin, eikö kaupungissa tosiaan ole vasta valitulle uudelle hallitukselle kiireellisempiä ja tärkeämpiä uudistustarpeita.

Äänioikeutettuja oli yli 200 000. Äänestyksessä La Carretera sai 429 ja Calle Juan Rejón 393 ääntä. Äänestysprosentti oli siis jotain 0,4. Kaupunginhallinto mielti pitkään jatkotoimia ja lopulta, aivan uskomattomana kompromissina, kadun uudeksi nimeksi päätettiin antaa "La Carretera de Juan Rejón"!

Tarvittava byrokratia vaatii toki oman aikansa joten vasta kesällä 2017 tehtiin päätös uudesta nimestä virallisesti. Seuraavaksi onkin sitten edessä uusien katukilpien tilaaminen, valmistaminen ja paikoilleen kiinnittäminen. Ehkä.